

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

MENOVÝ PREHĽAD

OKTÓBER 1993

I. REÁLNA EKONOMIKA

Ukazovatele		1992	1993			
			1.Q. ^{2/}	1.H. ^{3/}	3.Q.	Október
HDP	(mld. Sk, s.c.) (%) ^{1/}	177,9 -7,0	41,6 -5,5	84,9 -5,3	44,0 -4,1	
Výroba ^{1/}	Priemysel (%) Stavebníctvo (%)	-13,7 6,4	-16,6 -21,1	-15,2 -21,8	-13,5 -23,6	-12,6 -24,4
Nezamestnanosť	(tis. osôb) (%)	260,3 10,4	306,1 12,0	318,1 12,5	350,0 13,7	351,6 13,8
Zahraničný obchod	Vývoz (mld. Sk) Dovoz (mld. Sk) Saldo (mld. Sk)	102,4 100,7 1,7	33,2 33,1 0,1	76,1 75,6 0,5	46,9 53,8 -6,9	15,6 16,8 -1,2

^{1/} Zmena oproti rovnakému obdobiu m. r.

^{2/} Q - štvrťrok

^{3/} H - polrok

V hodnotenom mesiaci sa zrealizoval **objem priemyselnej produkcie** za 30,1 mld. Sk. Od začiatku roka 1993 ide o najproduktívnejší mesiac. Priemerná denná produkcia vzrástla oproti januáru 1993 o 7,3 %, zvýšila sa participácia súkromného sektora o 4,3 % a absolútne vzrástol predaj (o 4 533 tis. Sk), súbežne s ním i vývoz (5 441 tis. Sk).

Nepodarilo sa eliminovať zaostávanie za októbrom 1992 a to vo výrobe tovaru o 12,6 %, v objeme dennej produkcie o 8,3 %, produktivite práce o 6,1 % a v predaji o 15,9 %.

Podľa výsledkov vo výrobe tovaru z hľadiska štvrtročných časových období možno ako najslabší hodnotiť 3. štvrťrok. Dosiadnutou hodnotou tohto ukazovateľa (82 023 mil. Sk) zaostáva za 1. štvrťrokom o 3 179 mil. Sk, oproti 2. štvrťroku je to menej o 2 338 mil. Sk.

Výpadok výroby tovaru oproti 3. štvrťroku 1992 o 13,5 % sa premietol do zníženia tempa produktivity práce o 7 % a predaja až o 16,9 %.

Objem stavebnej produkcie dosiahol výšku 3 990 mil. Sk. Z hľadiska vývoja od začiatku roka bol síce najsilnejším mesiacom, ale za októbrom úrovňou roku 1992 zaostáva až o 24,4 %.

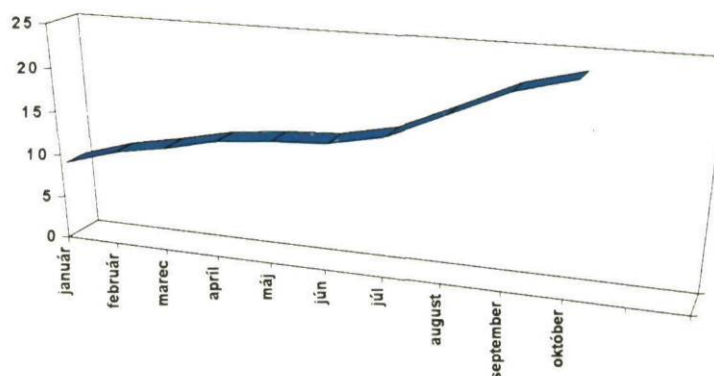
Dosiahnuté výsledky boli spôsobené útlmom vývozu stavebných kapacít do zahraničia (na polovičnú úroveň októbra 1992), a poklesom intenzity vykonávaných prác v tuzemsku (výpadok o 35,2%).

Z hľadiska hodnotenia 3. štvrťroku 1993 sa oproti 1. štvrťroku zaznamenalo síce určité oživenie, ale tento vývoj zostal na úrovni 2. štvrťroku a dosiahol sa len 76,4 % výsledkov 3. štvrťroku 1992.

Po minimálnom pohybe **cenovej úrovne** v závere 1. polroka došlo v 3. štvrťroku k jej dynamizácii. Priemerný index spotrebiteľských cien dosiahol 4 %, avšak hladina cien sa v priebehu obdobia zvýšila a miera inflácie dosiahla 6 %. Tento zvýšený pohyb bol výsledkom najmä výrazného zvýšenia cien potravín (o 9,7 %) najmä v septembri (o 4,9 %).

Rozhodujúcimi faktormi, ktoré ovplyvnili zvýšený pohyb cien v 3. štvrťroku boli: devalvácia meny, zvýšenie sadzieb DPH a vývoj hospodárskej situácie v poľnohospodárstve.

Miera inflácie v roku 1993 (v %)

Uvedené tendencie vo vývoji spotrebiteľských cien pokračovali, avšak v menšej miere, aj v októbri. Ich úroveň sa zvýšila o 1,4 %. Tým od začiatku roka úroveň cien vzrástla a miera inflácie dosiahla 22,9 %. Najväčší vzrast cien sa prejavil opäť u potravín (o 2 %), kým v priemyselnom tovare bol takmer na stabilizovanej úrovni (o 1,4 %).

Oproti rovnakému obdobiu minulého roka bola cenová úroveň v októbri vyššia o 26,2 %.

Počet **nezamestnaných** sa v 3. štvrťroku zvýšil o 31,9 tis. osôb na 350,0 tis. osôb. Miera nezamestnanosti sa tým zvýšila z 12,5 % na 13,7 %. Na tento vývoj pôsobil zvýšený, pre toto obdobie charakteristický nárast novoevidovaných, ktorých počet dosiahol 112,3 tis., ďalej pokles umiestnených do pracovného procesu, stagnácia počtu voľných pracovných miest, minimálny nárast spoločensky účelných pracovných miest a klesajúca tendencia stavu miest na verejnoprospešných prácach.

V októbri poklesol prírastok nezamestnaných (1,6 tis. osôb) na najnižšiu mieru za posledných 5 mesiacov. Počet nezamestnaných dosiahol 351,6 tis. a miera nezamestnanosti 13,8 %.

NARODNÁ BANKA SLOVENSKEJ

II. VONKAJŠIA EKONOMIKA

Ukazovatele	1992	1993				
		1. Q.	1. H.	3. Q.	Október	
Bežný účet ^{1/} Saldo v konvertibilných menách (mld. Sk)		-0,9	-1,1	-2,5*		
Devízové rezervy ^{2/} (mld. USD)	Bankový systém spolu Komerčné banky NBS ^{3/}	0,7	0,9	1,3	1,3	
		0,5	0,6	0,7	0,8	
		0,2	0,3	0,6	0,5	
Hrubá zahraničná zadlženosť (mld. USD) ^{2/}	2,3	2,4	2,3	3,0	3,0	
Priemerný devízový kurz ^{4/}	SKK/USD SKK/DEM	28,29	29,096	29,002	30,149	32,227
		18,12	17,794	17,838	18,333	19,758

^{1/} Kumulatívne hodnoty

^{2/} Ku koncu obdobia

^{3/} So zlatom v účtovne) hodnote 42,22 USD/oz

^{4/} Kurz deviza stred

* Predbežný údaj

Celkové devízové rezervy NBS v októbri oproti predchádzajúcemu mesiacu poklesli o 28,9 mil. USD, takže výška rezerv k ultimu októbra bola 545,2 mil. USD. Rozhodujúcou mierou tento pokles ovplyvnili výdavky dlhovej služby vo výške 19,7 mil. USD. Nepatrný odlev devízových prostriedkov bol spôsobený pasívnym saldom na devízovom fixingu vo výške 2,7 mil. USD. Rast devíz čiastočne ovplyvnilo zvýšenie objemu menových swapov o 3 mil. USD oproti predchádzajúcemu mesiacu.

III. MENOVÉ UKAZOVATELE

Ukazovatele	1992	1993				
		1. Q.	1. H.	3. Q.	Október	
Miera inflácie						
Mesačná (%) ^{1/}		11,7	14,2	21,2	1,4	
Ročná (%) ^{2/}	10,0 ^{3/}				22,9	
Peňažná zásoba M2 ^{4/} (%) ^{5/}		-3,3	0,4	3,4	4,4	
Úvery komerčných bánk (%) ^{5/}		2,0	6,8	8,7	10,3	
Vklady v komerčných bankách (%) ^{5/}		1,6	3,0	5,1	7,4	
Diskontná sadzba (%)	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	
Lombardná sadzba (%)	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	
Priemerná medzibanková úroková sadzba (%)	7 dní	14,14	16,44	18,29	17,27	
		14 dní	14,64	16,88	18,51	17,50
		1 mesiac	15,35	17,44	18,82	18,07

^{1/} Ku koncu obdobia

^{2/} December 1992 = 100, zmena

^{3/} December 1991 = 100, zmena

^{4/} M2 = obeživo, neterminované vklady, terminované vklady a úspory, vklady v cudzej mene

^{5/} 1.1.1993 = 100. zmena

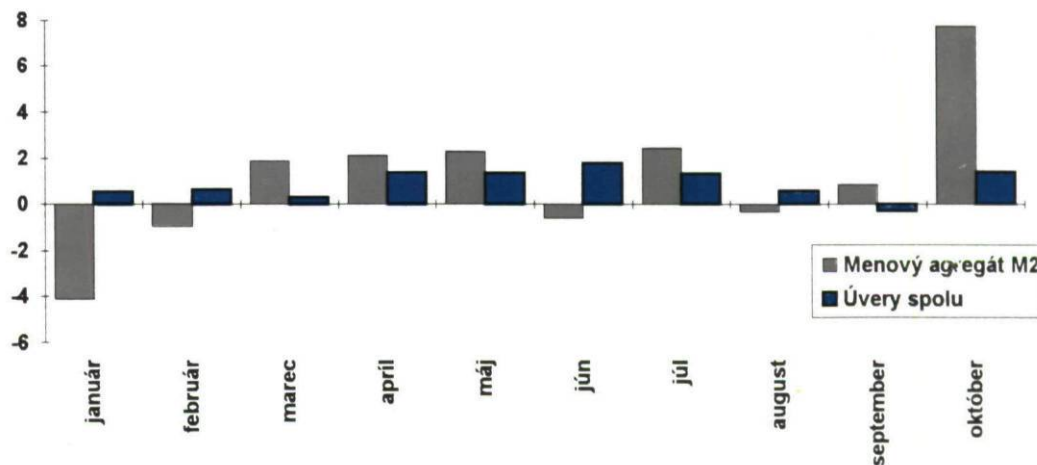
Peňažná zásoba vyjadrená peňažným agregátom M2 vzrástla v októbri o 2,1 mld. Sk a koncom mesiaca dosiahla 223,8 mld. Sk. Na uvedenom zvýšení masy peňazí sa podieľali najmä vklady klientov na účtoch v bankách, ktoré ovplyvnili vývoj obidvoch základných zložiek peňažných agregátov (M1 a kvázi-peňazí).

V agregáte M1 (peniaze) došlo k nárastu neterminovaných vkladov o 2,9 mld. Sk pri súčasnom poklese obeživa o 2,7 mld. Sk. Uvedená štruktúrna zmena vývoja agregátu M1 súvisela s mimoriadnymi okolnosťami výmeny tisíckorunových bankoviek, ktoré sa vracali z obehu do pokladníc bánk a časť z nich sa uložila na vkladové účty.

Medzimesačné zmeny M2 a úverov spolu (M2 sezónne neočistené, v %)

NÁROPNÁ BANKA SLOVENSKA

Z uvedeného dôvodu boli príjmy hotovostí v pokladniciach bánk v mesiaci októbri o 60,8 % vyššie ako v porovnateľnom období minulého roka a ich dynamika prekročila rast výplát o 24,9 boda.

Rovnako zvýšenie peňažného agregátu kvázipeniaze o 1,9 mld. Sk ovplyvnil výlučne nárast terminovaných depozit najmä vo sfére obyvateľstva, čo súvisí tiež s ukladáním tisíckorunových bankoviek na úsporné vklady.

Úvery a pôžičky v korunách poskytnuté peňažnými ústavmi (vrátane NBS) podnikateľskej sféry a obyvateľstvu zaznamenali v októbri oproti septembru zvýšenie o 2,9 mld. Sk, čo predstavovalo 1,2 %. Tým sa ich stav k 31.10.1993 zvýšil na 252,8 mld. Sk a od začiatku roka vzrástol o 16,8 mld. Sk, t.j. o 7,1 %.

Pri októbrovej nemennosti objemu úverov, resp. miernom znížení v štátnych podnikoch a organizáciách a sektore obyvateľstva, medzimesačne vzrástli úvery v súkromnom sektore o 3,0 mld. Sk (3,0 %), dochádzalo však k protichodným vývojovým tendenciám v jeho štruktúre. Zatiaľ čo v súkromných nefinančných organizáciách vrátane družstiev vzrástli úvery až o 4,4 %, čo predstavovalo 3,9 mld. Sk, u drobných živnostníkov poklesli o 0,9 mld. Sk (8,2 %). Od začiatku roka vzrástli úvery v celom súkromnom sektore o 22,7 mld. Sk a ich celkový stav presiahol 100 mld. Sk.

Tendencia vzostupného rastu **úverov v cudzej mene** pretrvávala aj v októbri. Medzimesačné zvýšenie o 0,9 mld. Sk prevýšilo tohtoročný priemerný mesačný prírastok o 0,3 mld. Sk. Ich stav k 31.10.1993 dosiahol objem 8,3 mld. Sk a takmer štvornásobne prevyšoval úroveň na začiatku roka.

Celková suma úverov v domácej a cudzej mene ku koncu októbra vo výške 261,1 mld. Sk vzrástla oproti septembru o 1,5 % a od začiatku roka o 9,6 %, t.j. o 22,9 mld. Sk.

Primárne korunové vklady nebankových subjektov v peňažných ústavoch (vrátane NBS) dosiahli ku koncu októbra objem 189,5 mld. Sk. Medzimesačný vzrast vkladov o 2,0 % ovplyvnilo opatrenie NBS súvisiace s mimoriadnym stiahnutím tisíckorunových bankoviek z obehu. Vykázaný prírastok vkladov najmä v sektore obyvateľstva vo výške 3,8 mld. Sk možno hodnotiť len ako vynútenú zmenu.

V podnikateľskej sfére pretrvávalo zvyšovanie vkladov v súkromných podnikoch a organizáciách. Ich medzimesačný vzrast predstavoval 3,1 mld. Sk, t.j. 11,0 %. Zníženie vkladov v štátnych podnikoch a organizáciách oproti septembru predstavovalo 7,2 %, t.j. 2,8 mld. Sk, na čom sa podieľali hlavne nefinančné organizácie (60,5 %).

V októbri stav a prírastok **vkladov v cudzích menách** vzrástol. Prírastok týchto vkladov (o 0,9 mld. Sk) zvýšil ich stav ku koncu októbra na 26,7 mld. Sk, čo predstavovalo dvojnásobok objemu ich zvýšenia v porovnaní so stavom na začiatku roka.

Vklady v korunách a cudzích menách k 31.10.1993 dosiahli výšku 216,2 mld. Sk, mesačne vzrástli o 2,2 % a od začiatku roka o 14,2 mld. Sk, t.j. o 7,0 %.

Na krytie schodku bežného hospodárenia ŠR SR r. 1993 uskutočnilo Ministerstvo financií SR v priebehu októbra 4 emisie štátnych pokladničných poukážok. Zároveň prešli do hodnoteného obdobia aj 4 skoršie emisie štátnych pokladničných poukážok so splatnosťou v októbri.

v celkovom objeme 8,8 mld. Sk. Celkový objem obchodovateľných štátnych pokladničných poukážok dosiahol koncom mesiaca 9,2 mld. Sk.

Priemerné úrokové miery na primárnom trhu sa pohybovali v rozpätí 11,94 % - 11,99 % p.a., t.j. približne na úrovni úrokového limitu stanoveného MF SR. Obchodovanie so štátnymi pokladničnými poukážkami na sekundárnom trhu sa obmedzilo na obchody medzi NBS a obchodnými bankami. Centrálna banka zostala naďalej trhotvornou inštitúciou na sekundárnom trhu.

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

V mesiaci októbri sa počet živých emisií štátnych dlhopisov nezmenil. Prebiehal naďalej opakovaný primárny predaj štátnych dlhopisov za nominálnu hodnotu 5 tis. Sk z emisií č. 006 a č. 007. Z emisie č. 006 sa predali štátne dlhopisy v hodnote 102,5 mil. Sk, čím sa objem predaných dlhopisov od začiatku predaja zvýšil na 696,5 mil. Sk, čo predstavovalo 62 % z celkovej emisie. Z emisie č. 007 sa v primárnom predaji nakúpilo za 2,9 mil. Sk. Z celej emisie bolo predaných 4,9 mil. Sk, t.j. iba 0,5 %.

S dlhopismi obidvoch emisií sa obchodovalo na sekundárnom trhu formou predaja prvým majiteľom - fyzickým osobám.

Ku koncu októbra 1993 poskytli obchodné banky vrátane NBS úvery podnikom a domácnostiam v objeme 259,9 mld. Sk (bez vládneho sektora). Index rastu oproti východisku k 1.1.1993 predstavoval 109,5 %, pričom rýchlejším tempom rástli devízové úvery (rast o 6 mld. Sk, index 372,7 %) ako korunové úvery (rast o 16,7 mld. Sk, index 107,1 %).

Koncom októbra dosiahol stav refinančných úverov najvyšší objem od začiatku roka 1993 (10,8 mld. Sk) aj priemerná výška refinančných úverov bola za mesiac október 1993 v porovnaní s predchádzajúcimi mesiacmi najvyššia (11,1 mld. Sk).

Na celkovom objeme refinančných úverov sa 56,5 % (6,1 mld. Sk) podieľali zmenkové obchody, 20,4 % (2,2 mld. Sk) lombardný úver a 23,1 % (2,5 mld. Sk) aukčný refinančný úver.

Zmenkové obchody dosiahli ku koncu októbra 1993 najvyšší stav v porovnaní s ultimom ostatných mesiacov roka. Najvyšší objem bol zrealizovaný prostredníctvom reeskontu zmeniek (5,5 mld. Sk). Na podporu exportu bol zrealizovaný eskont zmeniek vo výške 0,6 mld. Sk.

Stav **lombardného úveru** sa ku koncu októbra znížil oproti predchádzajúcemu mesiacu o 1,2 mld. Sk.

Aukčný refinančný úver poskytnutý v októbri na 4 aukciách dosiahol celkový objem 2,5 mld. Sk. Požiadavky obchodných bánk (9,0 mld. Sk) boli uspokojené len na 27,8 %. Úrokové sadzby na aukciách sa pohybovali od 16,8 % do 18,0 %. Aukcií sa zúčastňovalo 7 až 9 bánk.

Povinné minimálne rezervy boli pre celý bankový sektor stanovené pre 10. mesiac roka vo výške 12,2 mld. Sk. Pri dosiahnutom priemernom mesačnom stave vo výške 12,9 mld. Sk boli naplnené na 105,4 %.

IV. VLÁDNY SEKTOR

Ukazovatele		1992	1993			
			1.Q.	1.H.	3.Q.	Október
Štátny rozpočet	Príjmy (mld. Sk) ^{1/}	115,9	23,0	64,4	104,6	115,2
	Výdavky (mld. Sk) ^{1/}	123,8	34,0	79,2	120,5	132,0
	Saldo (mld. Sk)	-7,9	-11,0	-14,8	-15,9	-16,8
Čistá pozícia vlády voči bankovému systému (mld. Sk) ^{2/}		42,9	51,0	55,1	49,5	50,1

1/ Kumulatívne hodnoty

2/ Bez zahraničných úverov

Deficit štátneho rozpočtu v októbri vzrástol o cca 1 mld. Sk a dosiahol úroveň 16,8 mld. Sk, čo bolo spôsobené ďalším prehĺbením výpadku príjmov. Oproti alikvotnému podielu z ročného rozpočtu nie sú plnené hlavne príspevky na dôchodkové, nemocenské a zdravotné poistenie a zamestnanosť (o 11,1 mld. Sk), dane z príjmov (4,1 mld. Sk) a tuzemské dane za tovar a služby (4,0 mld. Sk). Príjmovú časť rozpočtu pozitívne ovplyvnili odvody Národnej banky Slovenska v objeme 4,0 mld. Sk. Po sumarizácii všetkých vplyvov možno konštatovať, že celkový výpadok rozpočtových príjmov za 10 mesiacov roka 1993 je 16,6 mld. Sk.

V dôsledku regulačných opatrení vo výdavkovej časti jednotlivých rozpočtových kapitol bolo čerpanie celkových výdavkov zhruba na predpokladanej úrovni (prekročenie len o 0,2 mld. Sk).

Priemerná mesačná výška deficitu ŠR SR v hodnotenom mesiaci dosiahla 16,3 mld. Sk, čo bol najvyšší celomesačný deficit ŠR od začiatku roka. Denná pozícia ŠR SR v októbri sa pohybovala od -13,2 mld. Sk do -18,7 mld. Sk.

Priemerná výška štátnych pokladničných poukážok určených na krytie výkyvov v bežnom hospodárení rozpočtu dosiahla v októbri 8,9 mld. Sk. Rozdiel, ktorý vyplýval zo skutočnej dennej pozície deficitu ŠR a krytia časti deficitu štátnymi pokladničnými poukážkami priamo úverovala NBS. V októbri sa výška tohto úveru pohybovala v rozpätí 4,1 - 9,8 mld. Sk, čím celomesačný priemer dosiahol 7,4 mld. Sk (zatiaľ najvyšší v tomto roku).

Zadlženosť vlády SR voči bankovej sústave sa zvýšila o 0,6 mld. Sk a k 31.10. dosiahla 46,1 mld. Sk (vrátane zahraničných úverov) a 50,1 mld. Sk (bez zahraničných úverov).

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

V. INFORMÁCIE

Pôžičku vo výške 80 mil. USD pre SR schválila na decembrovom zasadaní Rada riaditeľov Svetovej banky vo Washingtone. Pôžička bude mať počas 17 rokov variabilnú úrokovú mieru. Prvých 5 rokov sa pôžička nebude umorovať. Doba odkladu splácania pôžičky, t.j. istiny, je 5 rokov a netýka sa splácania úrokov. Výška úroku sa mení v polročnom časovom intervale. Pôžička je zameraná na reštrukturalizáciu hospodárstva a zabezpečenie potrieb platobnej bilancie.

Guvernér NBS Vladimír Masár a štátny tajomník MF SR Rudolf Autner rokovali s finančnými a investorskými inštitúciami v Japonsku. S bankou Export-Import of Japan sa upresňovali podmienky úveru, ktorý sa pripravuje v rámci kofinancovania so Svetovou bankou. V. Masár rokoval aj so zástupcami Nomura International. V Singapúre a Hong-Kongu sa nadviazali prvé kontakty s predstaviteľmi finančných a investorských firiem a inštitúcií.

Banková rada NBS na svojom 15. zasadaní schválila menový program na rok 1994. NBS predpokladá v budúcom roku -2 až 0 % prírastok HDP, zvýšenie inflácie o 10 až 13,2 %, deficit štátneho rozpočtu 14 až 18 mld. Sk a prírastok devízových rezerv vo výške 500 mil. USD. Pri týchto predpokladoch bola stanovená 13,2-percentná ročná dynamika peňažnej zásoby, čo bude znamenať ročný vzrast peňažnej zásoby z 241,4 mld. Sk na 273,3 mld. Sk. Úvery podnikom a domácnostiam vzrastú o 6 % - z 265 mld. na 280,8 mld. Sk.

Banková rada NBS rozhodla o zvýšení limitu na nákup devízových prostriedkov pre občanov z doterajších 7 500 Sk na 9 000 Sk s platnosťou od 1.1.1994.

Banková rada NBS rozhodla o zvýšení diskontnej úrokovej sadzby na 12 % z doterajších 9,5 % a o zmene systému určovania lombardnej úrokovej sadzby, ktorá bude percento nad dosiahnutou sadzbou pri aukčných refinančných úveroch.

Banková rada NBS rozhodla o zvýšení základného kapitálu pri zakladaní bánk. Od 1.1.1994 bude na založenie novej banky potrebný kapitál 500 mil. Sk v peňažnej forme.

Od 1. januára 1994 nadobúda účinnosť dohoda o zamedzení dvojitého zdanenia medzi USA a Slovenskou republikou, ktorá predstavuje podnet na zvýšenie amerických investícií na Slovensko.

Vydáva:
NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
Štúrova 2, 818 54 Bratislava

Kontakt:
Odbor verejných informácií NBS
tel.: 364 349, 210 34 05, 210 34 14
fax: 210 34 12